

16.07	№4	13	8574	99,27	3,4	2,8
19.07	№5	9	4177	209,3	2,4	1,7
24.07	№6	5	2443	32,0	1,2	1,8
25.09	№4	8	3432	290,2	3,1	1,9
26.09	№7	4	1599	45,3	1,1	1,6
13.11	№7	2	1422	28,0	0,7	0,5
13.11	№5	3	1821	269,0	1,3	1,2

Примітка: H_4 – індекс Шеннона за чисельністю; H_6 – індекс Шеннона за біомасою.

Для сезонної динаміки зообентосу виявлена тенденція до зниження видового багатства та чисельності протягом осіннього періоду спостереження і збільшення біомаси (табл. 3).

За даними табл. 3 найвищі значення біотичного розмаїття (індексу Шеннона) спостерігались в нижній частині лиману Вершинський, а найнижчі – в Утлюцькому лимані в районі кордону Чинка та Перетяга. Високе розмаїття спостерігається в акваторіях з високою та середньою чисельністю макрозообентосу та з помірним розвитком біомаси.

Незважаючи на суттєві відмінності у режимах функціонування досліджуваних водойм, досить чітко виявляється подібність видового складу та динаміки розвитку угруповань макрозообентосу цих акваторій. Розвиток донних ценозів підпорядковуються сезонним коливанням абіотичних факторів. Саме тому, найвищі значення кількісних показників розвитку бентонтів спостерігаються протягом літнього періоду спостереження, коли умови середовища їх існування максимально наближені до оптимальних.

Література

1. Анистратенко В.В. Моллюски/ В.В. Анистратенко// Фауна України - Т. 29, вып. 1, книга 1. – К.: Наукова думка, 2001. – 400 с.
2. Жадин В.И. Методы гидробиологического исследования/ В.И. Жадин. - М.: Высшая школа, 1960. - 192с.
3. Определитель фауны Черного и Азовского морей/ [общее рук. Ф. Мордухай-Болтовской]. – К.: Наукова думка, 1969. – 536 с.

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ДЕЯКИХ РІДКІСНИХ ТВАРИН У ПРИАЗОВЬСЬКОМУ РАЙОНІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Матвієнко В.В.

Таврійський державний агротехнологічний університет (м. Мелітополь)

Приазовський район розташований у південній частині Запорізької області і займає площу 1,9 тис. кв. км. На сході він межує з Приморським, на північному сході – з Чернігівським, на півночі – з Токмацьким, на заході – з Мелітопольським, на південному заході по акваторії Молочного лиману – з Якимівським районами. Південна межа Приазовського району омивається водами Азовського моря та Молочного лиману, берегова лінія яких сягає 90 км.

Внаслідок інтенсивного перетворення степових біоценозів на лани, пік якого припадає на 50-х роки ХХ століття, на території регіону досить суттєво постраждали угруповання аборигенних тварин. То ж ми обрали за мету дослідити поширення на території Приазовського району тва-

рин, яких було включено до Червоної книги України (2009). У якості основного методу нами було обрано анкетування серед мисливців та рибалок району, яке було проведено на початку 2011 року. Після цього ми перевірили отримані зазначеним шляхом дані у природі, що дало можливість більш достовірно судити про поширення деяких тварин.

Територія Приазовського району лежить на важливому міграційному шляху багатьох птахів, які навесні і восени утворюють тут великі тимчасові скупчення. Окрім того, враховуючи сприятливі екологічні умови та особливості ландшафту, у межах району зимує та гніздиться багато різних птахів. Серед них на гніздуванні поблизу таких населених пунктів, як: смт. Приазовське та Нововасилівка, а також сіл Горіхівка, Розівка, Добрівка, Ганнівка, Олександрівка, Новоспаське, Таврійське, Гирсівка, Маківка та Миронівка були відмічені деякі рідкісні види. Насамперед, це – пісочник морський, лунь польовий, кулик-довгоніг, кулик-сорока, журавель степовий, кульон середній та дрохва. Взимку на узбережжі Молочного лиману та Азовського моря трапляється орлан-білохвіст, чисельність якого в деякі роки перевищує 20 особин. Досить характерним видом під час міграцій, а також зимівлі є червоноголова казарка, зграї якої були відмічені нами поблизу сс.. Гирсівка, Надеждине, Олександрівка, Стапанівка-Перша, Чкалове та Мордвинівка. На території району, переважно у лисячих норах, регулярно гніздиться галагаз, а іноді – огар. На жаль, активна господарська діяльність призвела до значного погіршення стану ряду стацій, облюбованих різними видами птахів. Особливо негативно на популяціях птахів водно-болотного комплексу позначилося погіршення екологічного стану Молочного лиману через замулення протоки, яка сполучала його з морем.

Зараз у регіоні найгостріше стоїть проблема скорочення чисельності дельфіна азовки, якого ще називають морською свинею. Колись звичайний вид став неухильно зникати після 1992 року, внаслідок загибелі великої кількості особин у сітках браконьєрів під час лову осетрових риб. Особливо багато дельфінів загинуло у 1993-1998 рр., коли за рік на морському узбережжі Приазовського району можна було знайти 10-30 трупів цих тварин. Зараз окремі особини азовки можна побачити поблизу сіл Чкалове та Миронівка, які тут бувають не кожний рік. У цього виду виявлено велику концентрацію ртуті та важких металів у зубному цементі та дентині, що свідчить про опосередкований негативний вплив забруднення моря на популяції цих рідкісних тварин.

Серед позитивних прикладів слід зазначити про розширення ареалу видри, яка з'явилась поблизу смт. Приазовське та с. Гамівки. Взагалі зараз відмічається тенденція збільшення її популяцій загалом в Україні. Звичайним видом у всіх населених пунктах став середземноморський неопир, який зараз є найчисленнішим кажаном регіону.

У цілому слід зауважити, що особливо небезпечна ситуація склалася з такими степовими видами, як перев`язка, степова строкатка, яких за останні 30 років на території Приазовського району ні разу ніхто не бачив. Дуже швидко зникають угруповання великого тушканчика, степового тхора, звичайного сліпака та малого або сірого ховраха. Причиною цього є надмірний антропогенний тиск на природні комплекси, мала площа та кількість об`єктів природно-заповідного фонду та їх значна розпорошеність у просторі.